

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Вплив громадських організацій на професіоналізацію студентської молоді

Дипломна робота з соціальної
педагогіки
(освітньо-кваліфікаційний рівень
«Бакалавр»)

студентки 4 курсу 42 групи
галузі знань:

0101 Педагогічна освіта

напряму підготовки:

6.010106 Соціальна педагогіка

Симончук Галини Миколаївни

Керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної педагогіки та
педагогічної майстерності

О.Л. Остапчук

Рецензент:

завідувач кафедри педагогіки
Криворізького педагогічного інституту,
ДВНЗ «Криворізький національний
університет», доктор педагогічних наук,
професор Т.О. Дороніна

м. Житомир – 2015 рік

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні засади дослідження проблеми впливу громадських організацій на професіоналізацію студентської молоді.	
1.1. Аналіз базових понять та категорій дослідження.	6
1.2.Сутність та специфіка процесу професіоналізації студентської молоді.....	15
1.3.Громадські організації як фактор професіоналізації студентів.....	19
Висновки до розділу 1.	29
 Розділ 2. Дослідження впливу громадських організацій на професіоналізацію студентів.	
2.1. Програма емпіричного дослідження впливу громадських організацій на процес професіоналізації студентської молоді.....	32
2.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження.....	36
2.3. Програма співпраці ВНЗ і громадських організацій у сфері сприяння професіоналізації студентської молоді.....	53
2.4.Охорона праці у вищомунавчальному закладі	66
Висновки до розділу 2.....	69
Загальні висновки.....	71
Список використаної літератури.....	74
Додатки.....	81

Вступ

Актуальність дослідження. Соціально-економічні, політичні та культурні трансформації українського соціуму, розбудова громадянського суспільства, встановлення демократичних відносин між державою та кожною окремою особистістю вимагають пошуку нових підходів щодо вирішення проблем соціалізації молодого покоління. Це зумовлене тим, що соціальний розвиток людини й соціально-економічний розвиток суспільства – це два взаємопов'язані процеси, в яких люди формують свою соціальну сутність.

Сучасна соціокультурна ситуація вимагає формування й розвитку у молоді якостей ініціативного, самостійного суб'єкта, здатного усвідомлювати й відстоювати власні права та обов'язки, творчо й активно будувати свої відносини в різних сферах життєдіяльності, якісно та професійно виконувати завдання професійної діяльності.

Провідною функцією вітчизняної освіти визнано становлення людини як суб'єкта перетворення соціуму, породження нових форм суспільного життя на основі цінностей саморозвитку, самоосвіти, самоврядування. Водночас, сьогодні виникає необхідність виховання індивіда в процесі конструктивної співпраці з представниками різних соціальних інститутів та становлення його як фахівця, професіонала в певній сфері. А сучасна система вищої освіти припускає розвиток і становлення особистості людини як професіонала протягом всього життя і тому повинна надати окремій особистості свободу у виборі освітніх траєкторій відповідно до своїх здібностей, запитів і можливостями, враховувати потреби замовників професійних кадрів в підготовці мобільних фахівців, сприяти розвитку демократичних свобод в діяльності професійних освітніх установ, що вибудовують свої оригінальні освітні програми.

У контексті досліджуваної проблеми громадські організації виступають одним із головних соціальних інститутів професійної соціалізації або професіоналізації особистості й соціальним регулятором відносин молоді й суспільства. Вивченням досліджуваної проблеми у різних контекстах

займались такі науковці як Г.М. Андрєєва, Н.В. Андрєєнкова, М.А. Галагузова, Ю.І. Загородній, І.Д. Зверєва, А.Й. Капська, І.С. Кон, Н.М. Лавриченко, М.П. Лукашевич, Л.І. Міщик, В.В. Москаленко, Б.Д. Паригін, А.Б. Петровський та інші.

Проте проблема впливу громадських організацій на процес професіоналізації студентської молоді в соціально-педагогічному контексті залишається недостатньо дослідженою. Саме тому нами визначено тему дослідження: «Вплив громадських організацій на професіоналізацію студентської молоді».

Об'єкт дослідження – процес професіоналізації студентів.

Предмет дослідження – роль громадських організацій в процесі професіоналізації студентської молоді.

Мета дослідження – дослідити специфіку впливу громадських організацій на процес професіоналізації студентської молоді.

Завдання дослідження:

1. Охарактеризувати сутність процесу професіоналізації студентської молоді та впливу громадських організацій на нього.
2. Дослідити особливості впливу громадських організацій на процес професіоналізації студентської молоді.
3. Розробити програму співпраці ВНЗ і громадських організацій в сфері сприяння професіоналізації студентської молоді.

Апробація результатів дослідження. Взяла участь у роботі таких конференцій та семінарів: Міжнародна студентська науково-практична конференція: «Молодіжний, студентський громадський рух та його роль в розбудові громадянського суспільства: європейський контекст» у Запорізькій державній інженерній академії (15-16 травня 2015 р., м. Запоріжжя); Міждисциплінарна науково-практична конференція студентів і молодих учених «Актуальні питання сучасного соціогуманітарного знання» на базі Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. Петра Василенка (25 березня 2015 р., м. Харків); тренінг

зпланування діяльності та відпрацювання навичок, необхідних для розробки та втілення різних форм ініціативи «Університет, дружній до сім'ї», який проводився у межах проекту «Рівні можливості для здобуття професії молодими матерями-студентками у ВНЗ», що впроваджується Сумським державним університетом за підтримки Європейського Союзу (Житомирський державний університет імені Івана Франка, 13 травня 2015 р., м. Житомир); Форум дівчат-лідерок м. Житомира (ЖОМГО «Паритет», 21 травня 2015 р., м. Житомир).

Публікації:

1. Симончук Г.М. Вплив громадських організацій на професіоналізацію студентської молоді// Актуальні проблеми соціальної сфери: [збірник наукових робіт викладачів і студентів] / за заг. ред. Н. П. Павлик. – Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015.– С.130 – 131.

2. Симончук Г.М. Особливості професіоналізації студентської молоді // Збірник наукових праць студентів та молодих вчених, ХНТУСГ ім.Петра Василенка. – Харків, 2015. – С. 78 – 79.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел (62 найменування). Робота викладена на 81 сторінках друкованого тексту та 8 сторінках додатків.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Охарактеризовано сутність процесу професіоналізації студентської молоді та впливу громадських організацій на нього.

Професіоналізація – процес становлення професіонала. Цей процес містить: вибір людиною професії з урахуванням своїх власних можливостей і здібностей; освоєння правил і норм професії; формування та усвідомлення себе як професіонала, збагачення досвіду професії за рахунок особистого внеску, розвиток своєї особистості засобами професії та ін. Виходячи з цього, професіоналізація активно відбувається в студентській молоді.

Професіоналізація особистості студента є однією з психологічних передумов підвищення якості вищої освіти, підготовки компетентного, конкурентоспроможного фахівця.

Професіоналізація розвитку особистості студента - формування і поглиблення інтересу до професії, опанування знань, умінь і навичок з обраного фаху, зростання особистості. Вона виявляється у професіоналізації пізнавальних процесів; підвищенні почуття професійної відповідальності, обов'язку і честі; зростанні рівня домагань і прагненні до самоствердження у сфері майбутньої професії; посилення ролі самовиховання, зміцненні професійної самостійності і готовності до майбутньої практичної роботи.

Громадську організацію доцільно розглядати як засіб соціального, професійного становлення та самореалізації студентської молоді. Під самореалізацією студентів ми розуміємо усвідомлене виявлення своїх здібностей і можливостей, спрямоване на соціальне становлення та професійне зростання особистості. Діяльність громадських організацій охоплює різні сфери: освіти, працевлаштування, дозвілля тощо; впливає на всі сфери суспільного життя особистості, в тому числі і на професіоналізацію особистості.

Таким чином, у процесі діяльності в громадських організаціях відбувається соціальне та професійне становлення особистості, формування її

морально ціннісних орієнтацій, процес найбільш повного розкриття творчої індивідуальності як єдності інтелектуальних, емоційних і фізичних сил.

2. Досліджено особливості впливу громадських організацій на процес професіоналізації студентської молоді.

Результати проведеного емпіричного дослідження підтвердили позитивний вплив громадських організацій на професіоналізацію студентської молоді. Виявлено, що студенти, які є активними учасниками громадських організацій, мають вищі показники прагнення до саморозвитку та професійної самореалізації на відміну від студентів, які не мають такого досвіду.

Визначено, що участь студентської молоді в діяльності громадських організацій надає можливість молодій людині професійно самовизначитися; аналізувати навколишню дійсність; визначитися із життєвими цінностями й набутти соціального статусу; прогнозувати вдосконалення життєвих обставин; здійснювати самоконтроль. Беручи участь у роботі громадських організацій студенти стають більш життєво досвідченішими, розширюють свій кругозір, пізнають абсолютно нові кола суспільних відносин. Так, громадська діяльність дає можливість набуття практичного професійного досвіду, розвитку як особистісних, так і професійних навичок, сприяє усвідомленню майбутньої професійної діяльності, ефективних шляхіввзаємодії з цільовою аудиторією та колегами. Керівний склад громадських організацій в основному і є тією рушійною силою студентів.

Участь у діяльності громадських організацій прискорює процес соціалізації молоді людини, перетворення соціального досвіду в установки, цінності, орієнтації, засвоєння соціальних норм і ролей сприяє її самовираження та професійному становленню.

1. Розроблено програму співпраці ВНЗ і громадських організацій в сфері сприяння професіоналізації студентської молоді, в якій визначено мету і завдання; конкретизовано цільову аудиторію (первинну, вторинну та третинну); обґрунтовано напрями діяльності; розроблено стратегію, шляхи

реалізації; визначено очікувані результати. Програма спрямована на підвищення рівня поінформованості студентської молоді щодо діяльності громадських організацій; розвиток комунікативних якостей, уміння працювати в колективі; виявлення лідерських якостей; обговорення проблем, що заважають студентській молоді активно долучатись до роботи громадських організацій та шляхи їх вирішення.

Одним з шляхів реалізації програми є застосування соціально-психологічного тренінгу «Розвиток лідерських якостей особистості», що сприятиме розвитку лідерського потенціалу, цілепокладання, розстановки пріоритетів у студентській молоді.

Реалізація означеної програми співпраці дасть змогу підвищити рівень поінформованості студентства та мотивувати їх долучитися до активної роботи у громадських організаціях. Таким чином, застосування методів, за допомогою яких буде реалізовуватись програма, сприятиме налагодженню зв'язків громадських організацій зі студентами вищих навчальних закладів, що стане передумовою особистісного та професійного зростання особистості студента.

Список використаної літератури

1. Абдулов Р. М. Організація позааудиторної виховної роботи зі студентами вищих навчальних закладів недержавної форми власності : автореф. дис. на здобуття канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і метод. вихов.» / Р.М. Абдулов. – Луганськ, 2004. – 24 с.
2. Балакірева О. М. Соціальні проблеми працевлаштування молоді / Балакірева О. М., Онікієнко В. В., Валькована О. В. та ін. – К.: 2004. –144 с.
3. Бодров В. А. Диагностика и прогнозирование профессиональной мотивации в процессе психологического отбора / В. А. Бодров, Л. Д. Сыркин // Психологический журнал. – 2003. – Т. 24 ; № 1. – С. 73–81.
4. Буткевич В. В. Формирование личности учителя в системе базового педагогического образования : теория и практика (1960–1990 гг.) : монография / В. В. Буткевич. – Минск : БГПУ, 1993. – 157 с.
5. Вища освіта України : Методологічні та соціально-виховні проблеми модернізації : [монографія] / за ред. В. П. Андрущенко, М. І. Михальченка, В. Г. Кременя. – К. : К. І. С., 2002. – 84 с.
6. Головатий В. Ставлення молоді до громадського життя / В. Головатий // Молодь України у дзеркалі соціології / заг. ред. О. Балакіревої, О. Яременка. –К. : УІСД, 2001. –С. 125–133.
7. Головенько В. А. Український молодіжний рух у ХХ столітті : історико-політологічний аналіз основних періодів / Головенько В. А. – К. :ІЗМН, 1997. –132 с.
8. Горбенко Е. В. К проблеме формирования системы профессиональных ценностей студентов высших учебных заведений физической культуры в современных условиях / Е. В. Горбенко // Физическое воспитание студентов. – 2011. – № 2. – С. 23–26.
9. Гусева А. В. Психологічні чинники готовності особистості до громадської активності : автореф. дис. на здобуття канд. псих. наук : спец. 19.00.01 «Загал. психологія» / Гусева А. В. – Одеса, 2009. – 20 с.

10. Гущина Т. Ю. Професіоналізація педагогів профільної шкільної освіти / Т.Ю. Гущина, Я.М. Царенко // Вісник НТУУ «КПІ». Педагогіка : збірник наукових праць. – 2011. – №1 (31). – С. 128–131. – (Філософія. Психологія).
11. Дружилов С. А. Освоение студентами модели профессии и профессиональной деятельности как необходимое условие профессионализации / С. А. Дружилов // Образовательные технологии и общество (ОТО) : ежеквартальный рецензируемый электронный ж-л Международного Форума «Образовательные Технологии и Общество». – 2010. – Том. 13 ; № 4. – С. 299–318.
12. Законом України «Про об'єднання громадян» (№4572–17 від 22.03.2012р.) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства освіти та науки України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Зеер Э. Ф. Психология профессионального образования : учеб. пособ. / Э. Ф. Зеер. – М. : Издательство Московского психолого-социального института ; Воронеж : Издательство НПО «МОДЭК», 2003. – 480 с.
14. Квитков М. Г. Педагогические условия самореализации молодежи в общественных организациях : автореф. дис. на здобуття канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загал. психологія» / М. Г. Квитков. – Омск, 2000. – 37 с.
15. Климов Е. А. Психология профессионала / Е. А. Климов. – М. : Изд-во УРАО, 1996. – 400 с.
16. Ковбас Б. Діяльність дитячих та юнацьких організацій в Україні: проблеми та перспективи. – Івано-Франківськ : Плай, 1999. – 48 с.
17. Кондаков И.М. Методологические основания зарубежных теорий профессионального развития / Кондаков И.М., Сухарев А.В. // Вопросы психологии. – 1989. – №5. – С. 158 – 164.
18. Конституція України ст. 36 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства освіти та науки України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

19. Корнеева Л. Н. Самооценка как механизм саморегуляции профессиональной деятельности / Л. Н. Корнеева // Вестник ЛГУ. Сер. 6. – 1989. – Вып. 4 (№27). – С. 91–96.
20. Коротаева Е. В. Профессиональные ценности профессии педагога : понятия и классификации / Е. В. Коротаева, Е. М. Матвейчук // Педагогическое образование в России. – 2012. – № 3. – С. 11–14.
21. Кулик В. Студентський рух : проблеми та перспективи / В. Кулик // Молода нація. – 1996. – № 3. – С. 152–156.
22. Кулик В. Сучасний організований молодіжний рух в Україні як об'єкт наукового дослідження / В. Кулик. – Режим доступу: [http:// www. politika. org. ua](http://www.politika.org.ua).
23. Кристофер Э. Тренинг лидерства / Э. Кристофер, Л. Смит. –СПб.: Питер, 2001. –320 с.
24. Кричевский Р. Л. Динамика группового лидерства / Р. Л. Кричевский // Вопросы психологии. 1980. –№ 2.– С. 64 –74.
25. Лапшина В. Л. Професіоналізація : сутність та структура поняття / В. Л. Лапшина // Український соціум. – 2005. – № 2/3. – С. 54–58.
26. Лармин О.В. Искусство и молодежь: эстетические очерки / О.В. Лармин.– М. : Мол.гвардия, 1980. – 191 с.
27. Левшин С. В. Формирование профессионального самосознания студентов как фактор успешной адаптации в профессии : автореф. дис. на здобуття канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профес. Образов.» / Сергей Валентинович Левшин. – Омск, 2011. – 45 с.
28. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики / А.Н. Леонтьев. – М. : Изд-во УРАО, 1972. – 376 с.
29. Лісовець О. В. Технології волонтерської роботи в діяльності дитячих громадських організацій / О. В. Лісовець // Вісник Житомирського

державного університету імені Івана Франка. – 2005. – Вип. 24. – С. 248 – 250.

30. Лісовець О. В. Соціально-виховний потенціал студентських об'єднань / О. В. Лісовець // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2005. – № 3. – С. 65 – 67.

31. Лисовский В. Т Личность студента / В.Т. Лисовский, А.В. Дмитриев. –Л. : Изд-во ЛГУ, 1974. – 183 с.

32. Жовніренко П. Діяльність громадських організацій : корисні поради / Жовніренко // Соціальна політика і соціальна робота. – 1999. – № 3,4. – С. 18–19.

33. Макмахон Г. Тренинг уверенности в себе / Г. Макмахон. – М. : Эксмо, 2002. – 208 с.

34. Мамаева О. А. Роль та значення громадської діяльності у формуванні особистості майбутнього вчителя / О. А. Мамаєва // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – 2009. – № 3. – С. 302–305.

35. Мальцев В. А. Профессиональная система ценностей социального работника [Электронный ресурс] / В. А. Мальцев. – Режим доступа к журн. : <http://hpsy.ru/public/x2492.htm>.

36. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : МГФ «Знание», 1996. – 308 с.

37. Молодиченко В. Глобалізація цінностей у контексті освітніх практик / В. Молодиченко // Вища освіта України. – 2009. – № 3. – С. 78–82.

38. Никитина Н. Н. Становление культуры профессионально-личностного самоопределения учителя : монография / Н.Н. Никитина. – М. : Прометей, МПГУ, 2002. – 316 с.

39. Нормативно-правова база діяльності громадських молодіжних організацій. – К. : Четверта хвиля, 2001. – 388 с.
40. Оссовский В. Л. Ценности профессиональной деятельности : автореф. дис. д-ра философ. наук : спец. 09.00.11 «Соц. философия» / В. Л. Оссовский. – К., 1986. – 47 с.
41. Поваренков Ю. П. Психологическое содержание профессионального становления человека / Ю. П. Поваренков. – М. : Изд-во УРАО, 2002. – 39 с.
42. Позднякова А. Л. Формирование ценностного отношения будущего специалиста к профессиональной деятельности (на примере подготовки экономистов) : дис. на здобуття канд. пед. наук : 13.00.08 / Анастасия Леонидовна Позднякова. – Чита, 2011. – 323 с.
43. Поліщук Ю.Й. Соціально-педагогічна діяльність сучасних громадських молодіжних об'єднань в Україні: монографія / Ю. Й. Поліщук; за ред. Н. Г. Ничкало. – Тернопіль : ТНПУ, 2005. – 432 с.
44. Равкин З. И. Развитие образования в России : новые ценностные ориентиры (концепция исследования) / З.И. Равкин // Педагогика. – 1995. – № 5. – С. 87–90.
45. Рудакова О.В. Жизненные стратегии современного российского студенчества : дис. канд. социол. наук / О.В. Рудакова. – М., 2004. – 178 с.
46. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді / Л. Савченко. Тернопіль. : ТНПУ – С. 30 – 33.
47. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка : [методичний посібник] / Н. А. Сейко. – Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2002. – 260 с.
48. Сергієнко Н. Організаційно-методичні умови розвитку професійної компетентності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. Сергієнко // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – № 3. – С. 49–56.

49. Словарь по профориентации и психологической поддержке. Кемеровский областной центр профессиональной ориентации молодежи и психологической поддержки населения, Томский центр профессиональной ориентации [Электронный ресурс]. – 2003. – Режим доступа к журн. : <http://technomag.edu.ru/doc/42344.html>.
50. Словарь по этике / под ред. И. С. Кона. – М. : Политиздат, 1981. – 430 с.
51. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / за заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
52. Спирин А. П. Профессиональные ценности современного педагога [Электронный ресурс] / А. П. Спирин. – Режим доступа к журн. : <http://www.vspc34.ru/index.php?option>.
53. Студентська молодь України : сучасний вимір: щорічна державна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2008 року). – К. : Вища освіта, 2009. – 34 с.
54. Фомина Т.А. Социокультурная самоидентификация современного российского студенчества: региональный аспект : дис. канд. социол. наук / Т.А. Фомина. – М., 2000. – 242 с.
55. Філіппов Ю. Молодіжні громадські організації як одні з найважливіших інститутів трудової соціалізації молоді людини / Ю. Філіппов // Соціальна педагогіка : теорія і практика. – 2008. – № 1. – С. 23 – 30.
56. Філіппов Ю. Трудова соціалізація молоді як основний аспект щодо становлення особистості / Ю. Філіппов // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка . – 2008. – № 6 (145). – С. 284 – 293.
57. Філіппов Ю. Вплив освіти та професійної підготовки молоді на трудову соціалізацію особистості / Ю. Філіппов // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2007. – Вип. 5. (Частина II). – С. 261–265.

58. Шамич О. М. Формування громадської активності молодших підлітків у дитячих спортивних об'єднаннях за місцем проживання : автореф. дис. на здобуття канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і метод. вихов.» / О. М. Шамич. – К., 2011. – 20 с.

59. Шемигон Н. Ю. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика проф. освіти» / Н. Ю. Шемигон. – Х., 2008. – 20 с.

60. Vanadrue M. Young people and associations in Europe, Council of Europe, Youth Directorate, 1996.

61. Pageio V. The Mipci and Bosciyu : A Treatise on Sepagi Bosciyu / V. Pageio. – №м Уогк, 1963.

62. Vanadrue M. Young people and associations in Europe, Council of Europe, Youth Directorate, 1996.